

Statenbrief

Informatie

Datum
25 juni 2024

Zaaknummer
2023-016188

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad
1 van 6

Onderwerp

Ontwerp-Programma van Eisen concessie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley

Beleidsprogramma

- Bereikbaarheid

Ambitie

- Ambitie 5 Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder

Klaas Ruitenberg

1 Kern van deze Statenbrief

Informereren over het ontwerp-Programma van Eisen (ontwerp-PvE) voor de aanbesteding van de concessie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley. Dit is de eerste stap op weg naar de nieuwe concessie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley die eind juni 2026 ingaat en loopt tot eind juni 2036. Het ontwerp-PvE bevat de eisen die aan een nieuwe vervoerder gesteld worden ten aanzien van onder andere het vervoerkundig aanbod, uitvoeringskwaliteit, duurzaamheid en sociale veiligheid. Het ontwerp-PvE gaat nu de inspraak in en wordt toegezonden aan belanghebbenden.

2 Waarom ontvangt u deze Statenbrief?

Gedeputeerde Staten zijn concessieverlener en stellen het ontwerp-PvE vast. Wij hebben toegezegd om u te informeren over het ontwerp-PvE te informeren (PS2024-191, 24T42).

3 Hoe bent u eerder betrokken?

Gedeputeerde Staten zijn concessieverlener en stellen de aanbestedingsdocumenten vast en nemen het gunningsbesluit. Provinciale Staten stellen de inhoudelijke en financiële kaders vast waarbinnen de aanbesteding wordt gedaan. De kaders die van toepassing zijn:

- Nota van Uitgangspunten OV/bus: PS2018-271;
- Statenbrief OV onder druk: PS2022-1000

Datum
25 juni 2024

Zaaknummer
2023-016188

Blad
2 van 6

4 Samenvatting

Wij hebben het ontwerp-programma van eisen voor de concessie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley vastgesteld. De noodconcessies Arnhem-Nijmegen en Veluwe-Zuid lopen eind juni 2026 af. Er wordt toegewerkt naar een nieuwe concessie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley die loopt van eind juni 2026 tot eind juni 2036. De eerste stap is het vaststellen van het ontwerp-Programma van Eisen. Er wordt onder andere gekozen voor een versterking van het hoofdnetwerk van het OV, alle bussen krijgen de RRReis-uitstraling en er komen meer medewerkers Service en Veiligheid. Verder wordt meer tijd geboden voor de realisatie van de zero emissie doelen als gevolg van netcongestie. Vervoerders krijgen ook de mogelijkheid in te schrijven met nieuwe CNG-bussen (aardgasbussen). Hierbij wordt gevraagd om groen gas, dat is CO₂-neutraal.

Het ontwerp-programma van eisen ligt van 26 juni tot en met 28 augustus ter inzage. Gemeenten, regio's, aangrenzende concessieverleners, vervoerders, het ROCOV en Liander worden uitgenodigd te reageren. Parallel hieraan wordt gewerkt aan de andere aanbestedingsdocumenten. De planning is dat de aanbesteding in de tweede helft van november 2024 start. Gunning is voor de zomer van 2025 voorzien.

5 Informatie

Het nieuwe concessiegebied omvat de huidige concessies Arnhem-Nijmegen en Veluwe-Zuid. De treindienst Arnhem-Doetinchem gaat over van de concessie Arnhem-Nijmegen naar de concessie Achterhoek-Rivierenland. Uitgangspunt van de concessie is een looptijd van 10 jaar (van eind juni 2026 tot eind juni 2036). De vervoerder wordt opbrengstverantwoordelijk, dat betekent dat de vervoerder de risico's ten aanzien van kosten en opbrengsten loopt. De provincie verstrekt jaarlijks een exploitatiesubsidie. Binnen de kaders die de provincie stelt in het PvE heeft de vervoerder de vrijheid om het product verder vorm te geven.

Het ontwerp-PvE bevat de eisen waaraan een vervoerder minimaal moet voldoen. Het gaat in op thema's als het vervoerkundig aanbod, uitvoeringskwaliteit, duurzaamheid, marketing, tarieven, het betaalsysteem en sociale veiligheid.

Belangrijke andere items in ontwerp-PvE

De volgende andere aspecten zijn benoemd in het ontwerp-PvE:

- Er worden minimumeisen gesteld aan de dienstregeling van buslijnen (via categorisering in A-, B- en C-lijnen conform de NvU). Inschrijvers worden gestimuleerd om meer dan de minimum eisen aan te bieden. Hiermee wordt voorkomen dat onrealistische eisen worden gesteld in relatie tot het beschikbare budget, maar ook om de inschrijvers een zo groot mogelijke flexibiliteit te geven bij het opstellen van hun inschrijving.
- Bij de A-lijnen wordt ingezet op doorontwikkeling van de trolley, meer specifiek trolleybussen die gebruik maken van batterijen waarmee zonder bovenleiding gereden kan worden. Bij de C-lijnen krijgt de concessiehouder de mogelijkheid om een beter aanbod te doen door middel van innovatieve alternatieven.

Datum
25 juni 2024

Zaaknummer
2023-016188

Blad
3 van 6

- De merknaam RRReis wordt geïntroduceerd. Dit betekent dat bussen in de nieuwe concessie de RRReis-uitstraling krijgen. Hiermee wordt weer een stap gezet in uniformiteit naar de reizigers in Oost (Flevoland, Gelderland en Overijssel). Het betekent dat de blauwe trolleys verdwijnen.
- Er geldt volgens de Wet personenvervoer 2000 een overnameverplichting voor het directe personeel (buschauffeurs en medewerkers Service en Veiligheid) dat is betrokken bij de uitvoering van de huidige concessies. Daarnaast gaat er een deel van het indirecte personeel over volgens de spelregel die hiervoor is opgenomen in de wet. Hiervoor is een personeelsopgave gedaan door de huidige vervoerder die is gecontroleerd door een externe deskundige.
- In een marktconsultatie in mei 2024 over sociale veiligheid hebben vervoerders unaniem de wens uitgesproken om het aantal medewerkers Service en Veiligheid OV te vergroten. Op dit moment is er voor 19,5 fte aan medewerkers Service en Veiligheid, dat wordt uitgebreid naar 22. Dit sluit ook aan op uw initiatiefvoorstel ‘Verbetering van de sociale veiligheid in het OV’.
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen speelt een belangrijke rol in de nieuwe concessie. Dit betekent onder andere dat er eisen worden gesteld aan circulariteit in bedrijfsvoering, een personeelsbeleid gericht op duurzame inzetbaarheid van de werknemer en Social Return on Investment (SROI). In de huidige concessie Arnhem-Nijmegen is al jaren een clean-team actief dat zorgt voor schone bussen, dit team blijft gehandhaafd.
- In het ontwerp-PvE staan eisen over de samenwerking met de concessieverlener, andere concessiehouders, ProRail, buurtbusverenigingen, ROCOV Gelderland, gemeenten en overige stakeholders. Weliswaar stellen wij eisen in een PvE, maar een concessiehouder kan alleen in goede samenwerking met andere partijen de uitvoering van de concessie blijvend naar een hoger niveau brengen. Samenwerking met gemeenten, regio’s en de vervoerder vindt plaats in het dienstregelingsteam. Nieuw is de instelling van een ontwikkelteam vervoer waar genoemde partijen deel aan nemen. Dit team richt zich op ontwikkelingen (ruimtelijk, innovatief en technisch) voor de middellange termijn en de invloed hiervan op de concessie
- Een nieuw aspect is dat de provincie elke 4 jaar een kaderbrief schrijft waarin nieuwe accenten voor het openbaar vervoer aangegeven kunnen worden. Zo wordt ook flexibiliteit in de concessie ingebouwd.

6 Duurzaamheid

Er rijden op dit moment trolleybussen, CNG-bussen (aardgasbussen) en dieselbussen rond in de regio’s Arnhem-Nijmegen en Foodvalley. De CNG-bussen uit de regio Arnhem-Nijmegen komen uit 2009 en 2012 en zijn aan vervanging toe.

Het Landelijke Bestuursakkoord Zero Emissie Busvervoer (BAZEB) uit 2016 is leidend in concessies voor wat betreft verduurzaming. Het gaat hierbij dus om zero emissie aan de uitlaat. De doelen uit BAZEB:

- Vanaf 2025 zijn alle nieuwe bussen die instromen 100% zero emissie aan de uitlaat.
- Vanaf 2030 zijn alle bussen zero emissie aan de uitlaat.

Datum
25 juni 2024

Zaaknummer
2023-016188

Blad
4 van 6

Bij deze doelstellingen is ook afgesproken dat de transitie naar zero-emissiebusvervoer niet ten koste mag gaan van de reiziger en daarmee de dienstverlening in het regionale busvervoer.

Trolleybussen zijn zero-emissiebussen en deze blijven. Op de verbinding Arnhem-- Wageningen – station Ede-Wageningen, de Rijnlijn, bestaat de ambitie dit aantal uit te breiden. Batterij-elektrische en waterstofbussen gelden ook als zero-emissiebussen. In de praktijk wordt het meest gekozen voor batterij-elektrische bussen, omdat die techniek verder is en de kosten aanzienlijk lager zijn. De doelstelling rond zero emissie staan onder druk door de netcongestie en de grenzen aan de productiecapaciteit van nieuwe bussen door de industrie. Waterstofbussen mogen niet ingezet worden in het overdekte busplein van Arnhem CS.

Remises in het concessiegebied beschikken niet over de juiste aansluitingen om bussen op te laden. Aanvragen voor nieuwe aansluitingen zijn nog niet gedaan. De netbeheerder TenneT geeft aan dat het nog jaren duurt voordat er ruimte is voor nieuwe aansluitingen. Extra complicerend is dat op 12 april jl. de ACM het Codebesluit prioriteringsruimte bij transportverzoeken heeft gepresenteerd waarin openbaar vervoer volledig uit het prioriteringskader is geschrapt. Liander is gevraagd of het gebruik van flexcontracten mogelijk is. Hierbij is sprake van een contract waarbij bussen in de nacht kunnen worden geladen en dus niet in de uren met netcongestie. Liander geeft aan dat flexcontracten nu niet worden aangeboden in gebieden met TenneT-netcongestie. Arnhem-Nijmegen en Foodvalley vallen binnen de gebieden met TenneT-netcongestie. TenneT en Liander voeren nu een verdiepend onderzoek uit, waarmee wordt gekeken of er toch maatwerk mogelijk is. Of, en zo ja wanneer, die duidelijk er komt is niet bekend.

Door de onzekerheden kan de provincie geen garantie geven over de haalbaarheid van de eisen die worden gesteld op het vlak van zero emissie. Als de provincie dit niet kan garanderen is het niet realistisch dit risico vervolgens volledig neer te leggen bij de markt waarbij het gaat om omvangrijke investeringen. De oplossing is meer flexibiliteit in te bouwen door meer tijd te nemen voor zero emissie, waarbij ook de mogelijkheid is om nieuwe CNG-bussen (aardgasbussen) aan te bieden in aanvulling op de trolleybussen. De volgende eisen zijn nu opgenomen in het ontwerp-PvE:

1. Nieuwe trolleybussen mogen geen verbrandingsmotor meer hebben.
2. Vanaf de start van de concessie mag een vervoerder kiezen voor het inzetten van bestaande bussen maar ook nieuwe CNG-bussen. Bij de CNG-bussen wordt, net als nu, gewerkt met groen gas certificaten.
3. Vanaf 2030 moeten bussen die nieuw instromen zero emissie zijn. Vanaf dan mogen er ook geen dieselbussen meer rijden.
4. Bij de start van de opvolgende concessie die medio 2036 start zijn alle bussen zero emissie.

Datum
25 juni 2024

Zaaknummer
2023-016188

Blad
5 van 6

In Arnhem-Nijmegen wordt al jarenlang gereden met CNG-bussen. Op de remises in Arnhem, Bommel en Nijmegen is er al tankinfrastructuur voor CNG. Groen gas is CO₂-neutraal en komt onder andere uit gft-afval, mest en slib. Er blijft voor een inschrijver de mogelijkheid om voor 2030 nieuwe zero-emissiebusen aan te bieden als aanvulling op de trolleybussen als de inschrijver daarvoor kansen ziet.

7 Planning en control

Er kleven geen directe financiële gevolgen aan het ontwerp-Programma van Eisen. Bij de vaststelling van de aanbestedingsdocumenten medio november 2024 is dat wel het geval. Daarin wordt aangegeven hoe het financiële aspect wordt meegenomen in het gunningsmodel.

8 Participatie en communicatie

De twee regio's en gemeenten binnen het concessie gebied zijn gevraagd om hun wensen en uitgangspunten te formuleren voor deze aanbesteding. De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen de regio Foodvalley hebben samen met de inliggende gemeenten een position paper aangeboden, waarbij ook een netwerkkaart is aangeboden. Verder hebben verschillende gemeenten individueel gereageerd, waarbij ook inzicht is gegeven in de ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeenten. Dit is waardevolle informatie voor de aanbesteding en daarbij is afgesproken dat deze informatie ter beschikking wordt gesteld als achtergrondinformatie tijdens de aanbestedingsprocedure, zodat inschrijvers er gebruik van kunnen maken bij hun aanbiedingen. Tijdens het opstellen van het ontwerp-PvE hebben er sessies plaatsgevonden met de buurtbusverenigingen in het concessiegebied en heeft er een marktraadpleging met vervoerders plaatsgevonden over het thema sociale veiligheid. Op basis hiervan is het ontwerp-PvE aangescherpt: de eisen aan de inrichting van buurtbussen zijn verhoogd en er worden om meer medewerkers Service en Veiligheid gevraagd dan nu.

9 Vervolg

Het ontwerp-PvE ligt van 26 juni tot en met 28 augustus 2024 ter inspraak. Het documenten wordt toegestuurd aan gemeenten, regio's, aangrenzende concessieverleners, het ROCOV, buurtbusverenigingen en Liander. Via een aanbestedingsplatform komt het ook beschikbaar voor vervoerders. De reacties worden verzameld en beoordeeld, en op basis daarvan wordt een definitief PvE opgesteld.

Datum
25 juni 2024

Zaaknummer
2023-016188

Blad
6 van 6

Parallel hieraan wordt gewerkt aan de overigens aanbestedingsdocumenten, te weten de aanbestedingsleidraad inclusief het gunningsmodel, financiële bepalingen, de concessiebeschikking, de overnameregeling en de meerpartijenovereenkomst voor de financiering van de bussen. Dit alles wordt ter besluitvorming aan ons College voorgelegd, waarna de aanbestedingsprocedure kan starten. De planning gaat ervan uit dat de aanbesteding in de tweede helft van november start. Geïnteresseerden krijgen dan 5 maanden om een aanbieding te doen. Het gunningsbesluit voor het zomerreces van 2025 voorzien. De nieuwe concessie start op 28 juni 2026.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

5.1.2e

- Commissaris van de Koning

5.1.2e

- Secretaris

Bijlagen:

- 1 Ontwerp-Programma van Eisen concessie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley
- 2 Begrippenlijst concessie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley